

Uitreiking lezersprijs BNG Literatuurprijs 2026

Donderdag 26 februari 2026

Beste schrijvers en lezers, collega's en introducées, beste vrienden,

Namens de lezersjury van de BNG mag ik vanmiddag de lezersprijs uitreiken. Allereerst wil ik Ana Buzón bedanken, mijn voorganger als juryvoorzitter. En natuurlijk dank aan de schrijvers, zonder jullie waren we hier niet bij elkaar gekomen; dus daar spreek ik graag mijn grote waardering voor uit.

Dit jaar zijn er een aantal nieuwe collega's toegetreden tot onze lezers-jury. Daar zijn we blij mee! En wat hadden we veel plezier in het lezen. Velen van ons vonden het heerlijk om een tijdje in een bubbel te verblijven. Om zich onder te dompelen in boeken die we zelf niet zo snel zouden kiezen. Oudgedienden in de jury spraken zelfs van een goed jaar; veelzijdige boeken en nieuwe ideeën. En door het wegvallen van de leeftijdsgrens zaten er ook boeken bij die de oudere lezers onder ons extra aanspraken.

Als BNG zijn we het afgelopen jaar een nieuwe weg ingeslagen met een aangescherpte strategie. Ook onze kernwaarden kregen daarbij nieuwe aandacht. Eén daarvan is verbinding. Hoe mooi om dat vanavond in de praktijk te brengen.

BNG financiert scholen, ziekenhuizen, woningen, wegen en groene energie. We maken veel facetten van het leven mogelijk. Maar hoe we te midden van dat alles moeten leven? Daar heeft de bank geen antwoord op. Gelukkig maar, zou ik willen zeggen. Daar hebben we cultuur voor nodig. Literatuur. De schrijvers. En de lezers.

Boeken verbreden onze blik. Ze helpen ons zoeken naar betekenis. Maar geven schrijvers dan ook de antwoorden? Uit de boeken die we vanavond bespreken maak ik dat allerm minst op. Maar de schrijvers stellen wèl de vragen. Via hun personages. Via situaties waarin keuzes – klein of groot - gevolgen hebben. En in een aantal verhalen gaat dat gepaard met de nodige hoeveelheid bier, tequila en whisky.

Hoe dan ook: het stellen van deze vragen is essentieel. Daarom ben ik blij dat we hier vanavond zijn om de lezersprijs uit te reiken. De prijs voor het boek dat ons als jury het meest wist te raken.

Voordat ik de winnaar bekendmaak, neem ik u kort mee langs de genomineerde boeken.

Het 1^e boek: Het land van Hrabal

We raakten als jury niet uitgepraat over de theorie van echte en onechte landen. Wij als Nederlanders, wonend in een volgens de theorie 'onecht' land, hebben over alles een mening klaar. Hoe anders is het perspectief vanuit 'echte' landen.

Dit verhaal over een land waar burgers zwijgplicht hebben, laat ons zien hoe elke keuze, hoe klein ook, levens veranderende gevolgen kan hebben. Overigens herkenden we ons niet in de stelling dat literatuur in Nederland een luxe zou zijn.

Afgelopen jaar verschenen er juist boeken die ons leven verdiepen en verrijken. Oordeelt u zelf.

Sommige juryleden vonden de lange zinnen en gedachtesprongen een uitdaging. Anderen genoten daar juist van. Zij werden getraakteerd op een verhaal over vriendschap, nostalgie naar de Tsjechische biercultuur en overleven in een controlerende samenleving. Een zin die ons bijbleef ging over het geheugenverlies: "Misschien is de gewetenspijn wel erger dan de pijn van het niet weten."

Het 2^e boek: Niets is echt gebeurd

Dit boek maakte diepe indruk. Het was heftig, en de sfeer was zo beklemmend dat niet alle juryleden het einde haalden. Op de vraag hoe het kind van Don en Daan heet, wisten maar enkelen het antwoord – wat eigenlijk veel zegt over de problematische verhouding tussen de moeder en 'het kind'.

De spanning tussen carrière of moederschap vonden we herkenbaar. Wat gebeurt er met je identiteit na de geboorte van een kind? En hoe bepaalt dat je verdere leven. 'Er zijn zoveel levens mogelijk, waarom leef ik nu dit leven?' vraagt Daan zich af. Ze leeft in het donker, als een nachtvlinder, gepassioneerd fotografe. Maar wat gebeurt er wanneer ze vast komt te zitten? Het blijft tot het eind toe spannend.

Het 3^e boek: Het gezoem van bijna alles

In dit boek gebeurt veel. Het gaat over de zoektocht naar betekenis in een leven vol tegenslagen. Hoofdpersoon Cato is geen groot denker, geen alpinist en geen moeder. De filosofische stijl sprak ons aan, maar ook de concrete beschrijvingen van het bergbeklimmen en hoogteziekte.

Als jury zouden we het wel weten, daar in de Spaanse zon, maar Cato was niet gelukkig, zeker niet na het verlies van haar vriendschap met de buurvrouw. Eén van de juryleden dronk een glas Mescal tijdens het lezen, en ja hij heeft Spaanse literatuur in de boekenkast staan en hij was niet de enige.

Het was inspirerend om te lezen hoe Cato radicaal weer de regie over haar leven terugpakt. Ze gooit het roer om. Ze wil een spoor achterlaten. Haar offerbereidheid intrigeert ons en de brieven leiden tot een verrassende puzzel die ons blijft boeien.

Tot slot,

Het 4e boek: Hannibal & Gideon

Is dit verhaal nu echt gebeurd? Is schrijver Maarten Inghels werkelijk met een olifant de Alpen in getrokken? De foto op de website zette ons op het verkeerde been. En dan bevond één van de juryleden zich tijdens het lezen ook nog in de Zwitserse Alpen, waar hij echt een rondtrekkende olifant had gezien. Het hielp allemaal niet mee.

Dit was het luchtigste boek, zonder dat het lichtzinnig werd. Te midden van thema's als klimaat, omgang met vluchtelingen en oorlogsdreiging stelt het boek een intrigerende vraag: wat zijn eigenlijk onze prioriteiten? Misschien is mijn grootste angst wel niet de juiste prioriteiten te stellen; iets dat ook de hoofdpersoon zich realiseerde.

En dan nu...

De winnaar van de lezersprijs. Het boek dat ons het meest raakte. Een verhaal dat past bij deze tijd. Met pakkende verhaallijnen, onverwachte wendingen, tot op het einde spannend. Een boek dat de hedendaagse zoektocht naar zingeving invoelbaar maakt, en ons bevraagt over de keuzes die we maken in ons eigen leven. De winnaar van de lezersprijs 2025 is geworden:

Het gezoem van bijna alles van Coco Schrijber.

Floris de Jonge

Voorzitter BNG Lezersjury